

El treball amb adolescents d'alt risc no vinculats a la xarxa: Equip Clínic d'Intervenció a Domicili (ECID)

Mark Dangerfield

Psicòleg especialista en Psicologia Clínica i en Psicoteràpia

Coordinador de l'Equip Clínic d'Intervenció a Domicili (ECID) de la Fundació Vidal i Barraquer (Barcelona)

Professor de l'Institut Universitari de Salut Mental (Universitat Ramon Llull)

AMBIT Associate Trainer al Anna Freud National Centre for Children and Families (Londres)

mdangerfield@fvb.cat

- Projecte pioner a Catalunya, concertat amb el CatSalut.
- Equip de Salut Mental per atendre a adolescents (12-18anys) i les seves famílies, basat en el projecte **AMBIT** del Anna Freud National Centre for Children and Families de Londres
- Joves en situacions d'alt risc psicopatològic: replegats a domicili (fòbies socials greus, EMAR, trastorns psicòtics), o amb patologia externalitzant – trastorns de conducta...
- Absentistes de serveis assistencials (CSMIJ, HD...) i absentistes d'institut.
- Tractament psicoterapèutic individual i familiar a domicili, al carrer, o allà on el jove accepti i es senti més segur.
- Dos psicòlegs clínics, psiquiatra, TS, infermera, a Badalona. Atenem màx. 25 pacients a la vegada.
- Ara ampliem a Santa Coloma de Gramanet, amb un segon equip igual + Ed Social.

Equip Clínic d'Intervenció a Domicili (ECID)

- Anna Oriol
- Jordi Artigue
- Marta Montaner
- Valentina Bruno
- Andrea Di Genova
- Eli Rodríguez
- David López
- Elsa Coll
- Gemma Segura
- Laia Ferrer
- Lina González
- Oriol Canalias

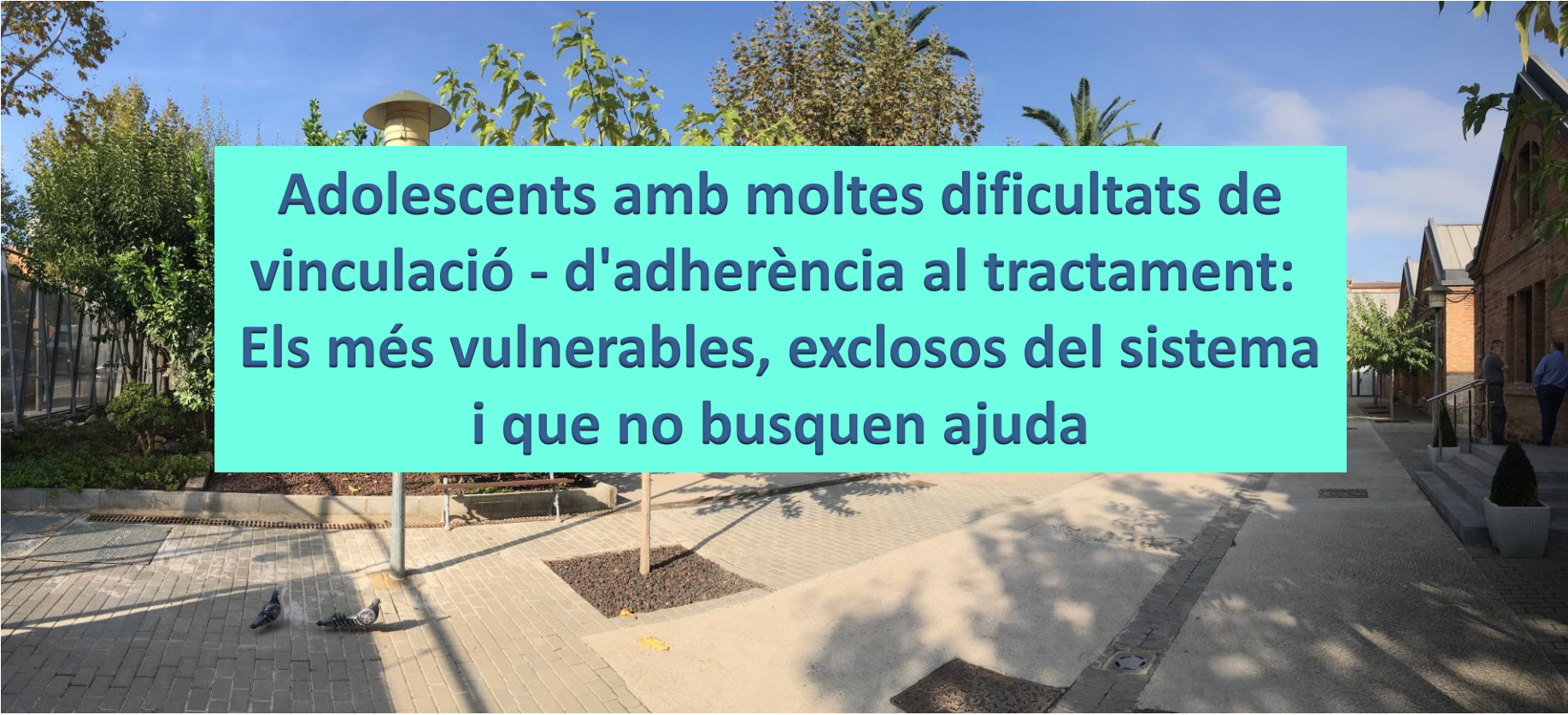
Què em porta al projecte AMBIT?

Descompensacions psicòtiques

Intents de suïcidi

Trastorns de conducta greus

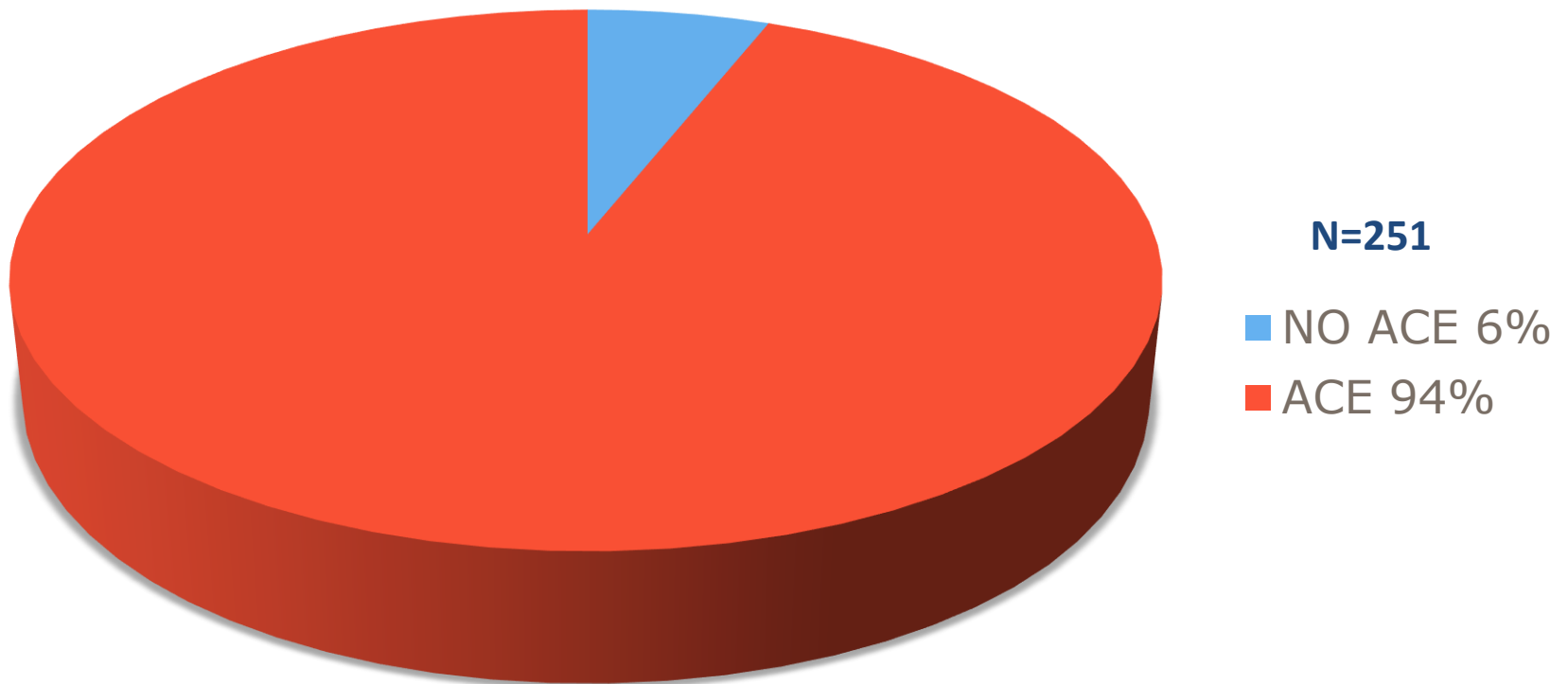
Trastorns d'ansietat i depressius greus

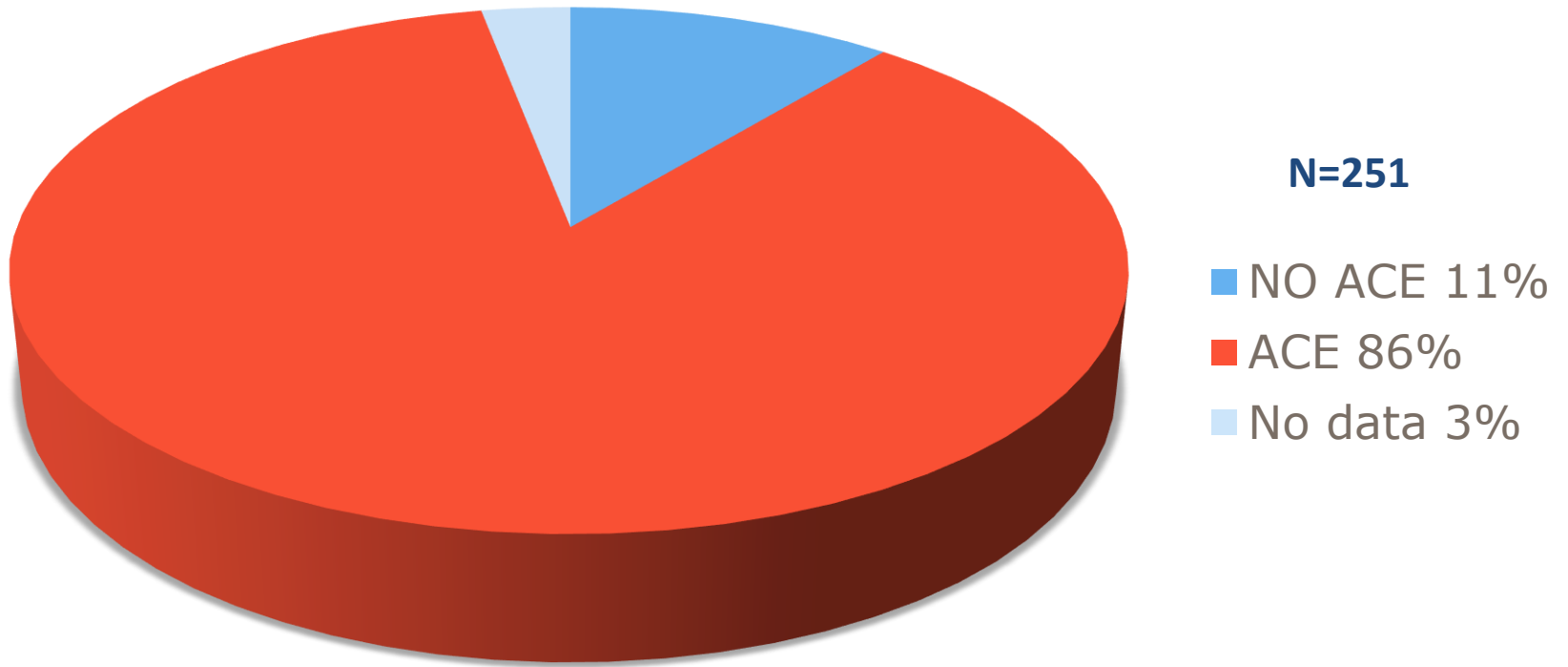
**Adolescents amb moltes dificultats de
vinculació - d'adherència al tractament:
Els més vulnerables, exclosos del sistema
i que no busquen ajuda**

Adolescents ingressats a l'Hospital de Dia que han patit adversitats 2008-2017

Adverse Childhood Experiences

Progenitors que van patir adversitats a la seva infància

Adolescents d'alt risc psicopatològic, social i vital

- Necessitar és insuportable.
- Vivència catastròfica de la dependència.
- Desconfiança epistèmica, hipervigilància ep.
- Organització d'una cuirassa que els sosté però amaga enormes fragilitats i dèficits emocionals.
- Expectativa de la repetició de la vivència traumàtica en les relacions.
- Profunda soledat i aïllament: font patogènica important.
- Provoquen una resposta de l'entorn que és sovint tot el contrari del que necessiten.
- Provoquen la repetició d'allò que temen: el rebuig, l'hostilitat, el càstig...

Adolescents d'alt risc psicopatològic, social i vital

- Joves en situació de risc que **no demanen ajuda**.
- En aquests casos pot ser freqüent que els professionals tractem de trobar la manera d'introduir algun canvi en aquesta manera de pensar o de sentir-se del jove.
- Els professionals hauríem de preguntar-nos: **“què hem de canviar en la nostra pròpia ment-equip-servei-xarxa per poder arribar a aquest jove que no espera res de bo d'una relació amb un adult?”**.

Adolescents d'alt risc psicopatològic, social i vital

- No tenen un entorn que doni suport o afavoreixi la vinculació amb els Serveis Salut Mental.
- En la relació assistencial els seguim demanant que s'adaptin al nostre marc de treball, quan ens **hauríem d'adaptar nosaltres a les seves molt limitades i danyades capacitats de vinculació.**
- AMBIT proposa treballar activament per la vinculació del jove amb **un sol professional.**
- **Repensar aspectes de la Xarxa de Salut Mental.**

Xarxa al voltant del jove: experiència que pot despertar aversió

“¡Tú tienes que venir a mi casa y ver lo que es vivir allí!”

Ana, 15 anys

AMBIT

*Adaptive Mentalization Based
Integrative Treatment*

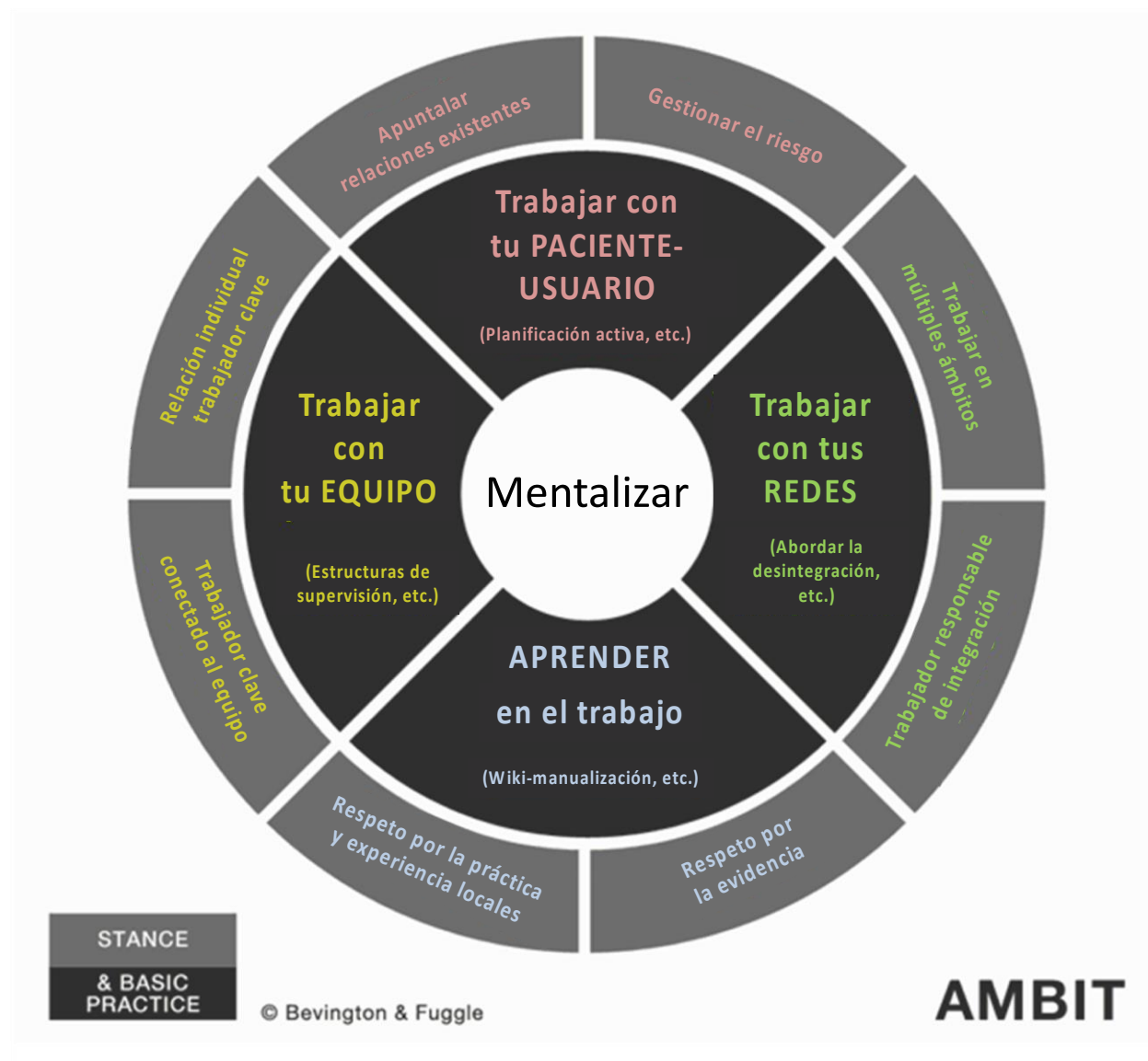
Un enfocament per
treballar amb joves
que pateixen
problemàtiques
complexes i
presenten una relació
deficient amb l'ajuda

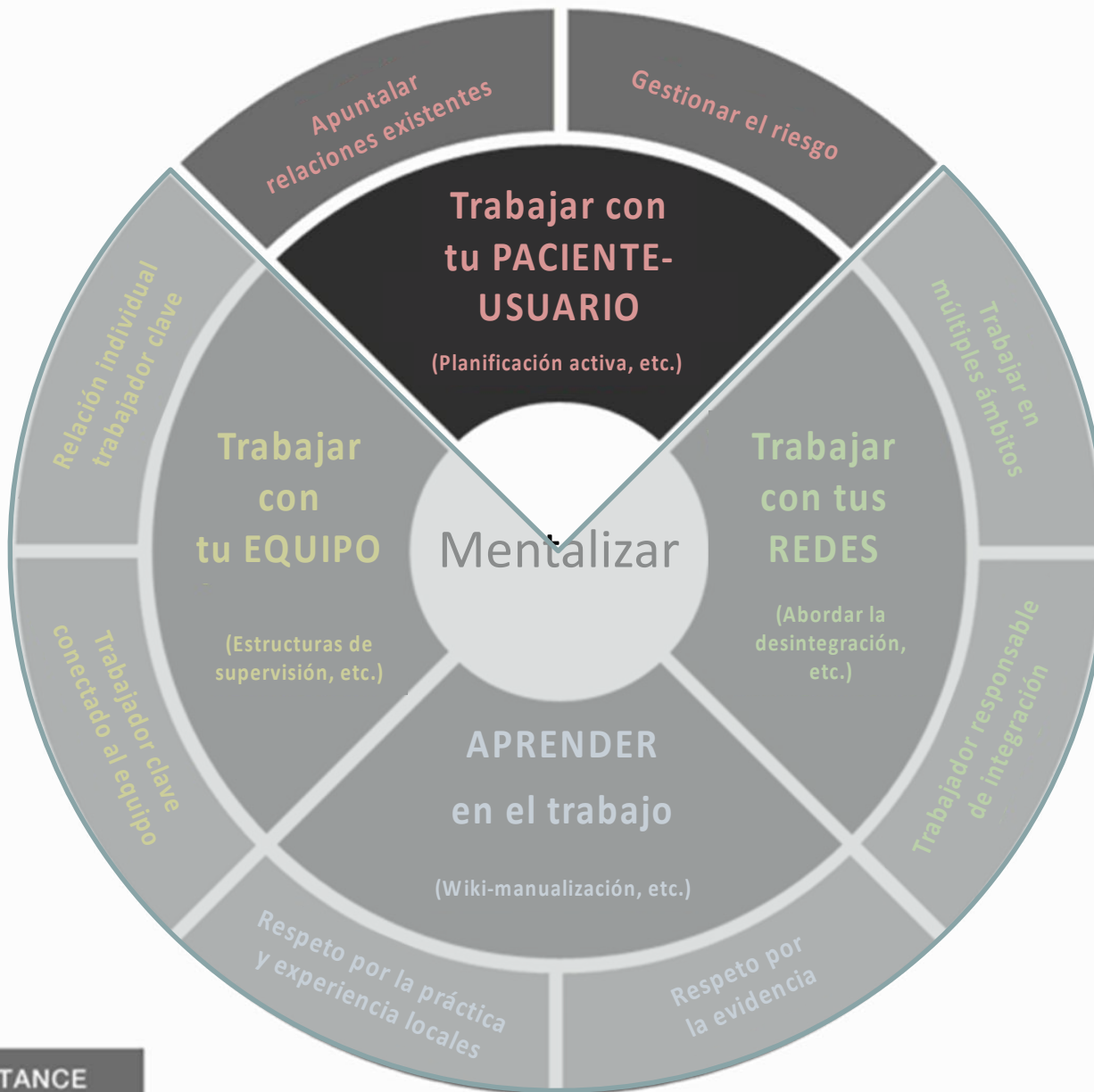

Anna Freud
National Centre for
Children and Families

Naturalesa de les dificultats dels joves que han promogut el projecte AMBIT::

- Els més vulnerables, exclosos, que no busquen ajuda o que fins i tot la rebutgen activament.
- Però el problema és que **la rebutgen perquè els sistemes d'ajuda no estan dissenyats ni organitzats per poder atendre'ls ni afavorir la seva vinculació amb els mateixos: és adaptatiu que no vinguin.**
- Els seguim demanant que s'adaptin ells al que els serveis podem o volem oferir, i si no s'adapten ells no els atenem o els expulsem.
- És inconcebible que els demanem que compleixin uns mínims de funcionament, comportament, etc. perquè els puguem atendre.
- És demanar-los que parlin una llengua que ningú els ha ensenyat.

STANCE

& BASIC
PRACTICE

© Bevington & Fuggle

AMBIT

Adolescents d'alt risc psicopatològic, social i vital

- En la relació amb el menor **cal ser molt actius de cara a tractar de construir un vincle.**
- No podem demanar a un noi que col·lecciona ACE que entri i sigui en un despatx amb un adult que s'interessa per la seva vida. Sovint, és altament persecutori. Encara més des de la neutralitat.
- Amb els nens petits no ho fem. Ens adaptem a ells i ens posem al seu nivell, a terra, a jugar o dibuixar amb ells. Amb els adolescents cal fer el mateix: adaptar-nos nosaltres.

Adolescents d'alt risc psicopatològic, social i vital

- Posició del professional allunyada del paper del “professional expert”. Aproximació molt més humil, explícitament curiosa i assumint nosaltres la necessitat de que ells ens ajudin a nosaltres a entendre’ls (Mz Stance).
- Professional deixa contenció institució, però afavoreix trobada en lloc segur pel noi.
- Gran quantitat d’informació que s’obté si anem a casa. Informació que no s’obté mai a nivell ambulatori o hospitalari (ex. taula menjador).
- També a nivell de facilitar la vinculació.

“¿Tú, de verdad eres psicólogo?”

Juan, 14 anys

- Comprensió psicopatològica (més enllà de la dimensió fenomenològica) i de la dinàmica relacional familiar el més profundes i acurades possibles. També revisables en funció del procés.
- Mínim dos professionals per família, de vegades tres.
- Flexibilitat com a principi que guia la nostra manera d'apropar-nos a cada cas.
- Assumim una posició més vulnerable perquè deixem la contenció que ofereix la institució.
- Això augmenta l'ansietat del professional, però afavoreix de forma exponencial la vinculació i la quantitat d'informació que obtenim.
- Encara menys amb famílies amb processos de pensament danyats, molt concrets.

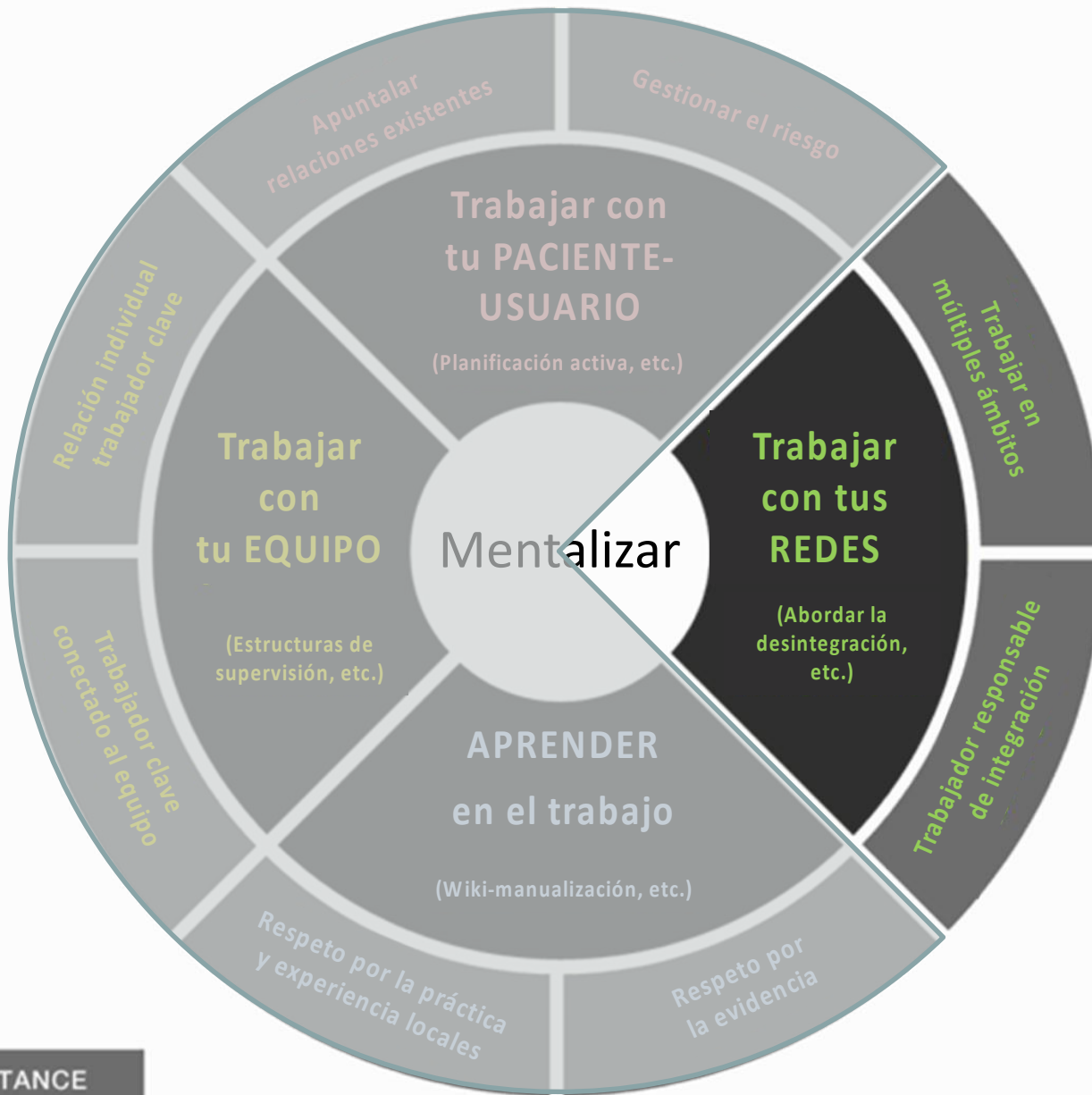
Sovint **una sola talla no li va bé a tothom...**
La **flexibilitat** és l'essència de l'ECID

Apuntalar les relacions existents

- Ens unim a un sistema d'ajuda
- Qui hi ha a la xarxa familiar/social del pacient i com ajuda/pot ajudar?
- mentre es gestiona el risc

STANCE
& BASIC
PRACTICE

© Bevington & Fuggle

AMBIT

- Pel jove, sostenir tot just **UNA relació intensa** ja és prou difícil.
- A major gravetat del cas més serveis intervenim.
- Intervenim múltiples serveis, sovint de forma poc coordinada.
- El jove i la seva família són tractats per professionals de diferents serveis, que treballem amb objectius no coincidents, utilitzant diversos models de tractament o intervenció.

Efecte

Torre de Babel

“Jo, un adolescent fragmentat, amb la meva família fragmentada, he de poder integrar el que tots vosaltres no heu aconseguit integrar en molts anys ...”

Són casos que ens
generen **moltes
ansietats als
professionals.**

Ansietats sovint
actuades, acusant-nos

Els serveis
sent testimoni
deteriora
augment
cronificació

**Cal Mentalitzar la xarxa:
els altres serveis.**

implícita o
) de no fer
sem que
de fer, o
alament.

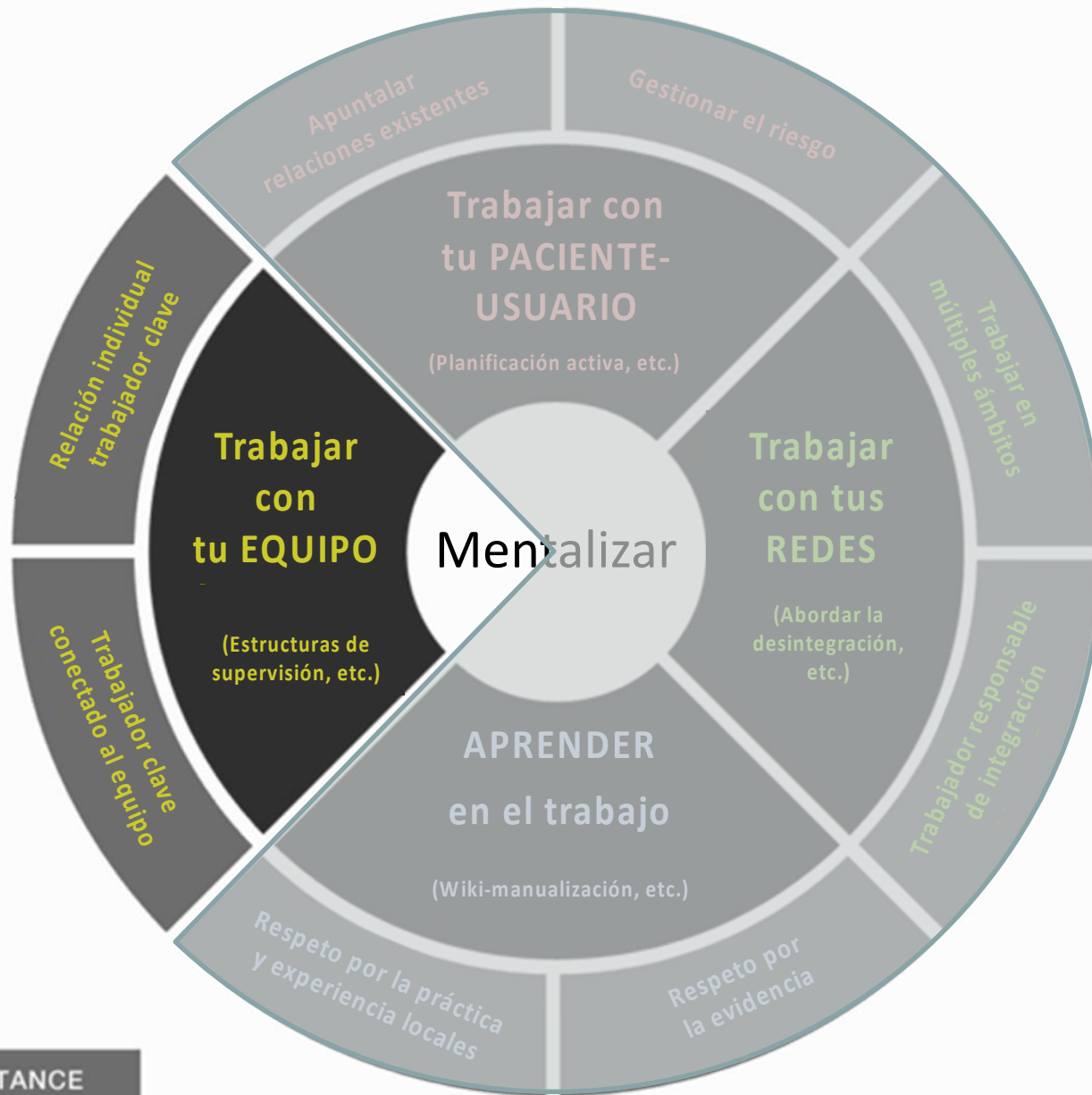
Reedició d'una
experiència de
**negligència en la
relació assistencial.**

Efecte aclaparador per al
jove: experiència que
desperta aversió i
desconfiança cap a tots els
serveis.

Relació de l'adolescent amb el professional de l'ECID

- Abordatge en equip, però **l'equip serà la base segura** que sosté la intervenció del “professional principal”.
- Cada professional treballarà amb **menys casos**.
- Però amb **major efectivitat**.
- Acaba sent **més econòmic**.
- Tots els professionals de l'ECID fem el mateix: treballar per la vinculació amb l'adolescent per aconseguir canvis en la confiança epistèmica.

STANCE
& BASIC
PRACTICE

© Bevington & Fuggle

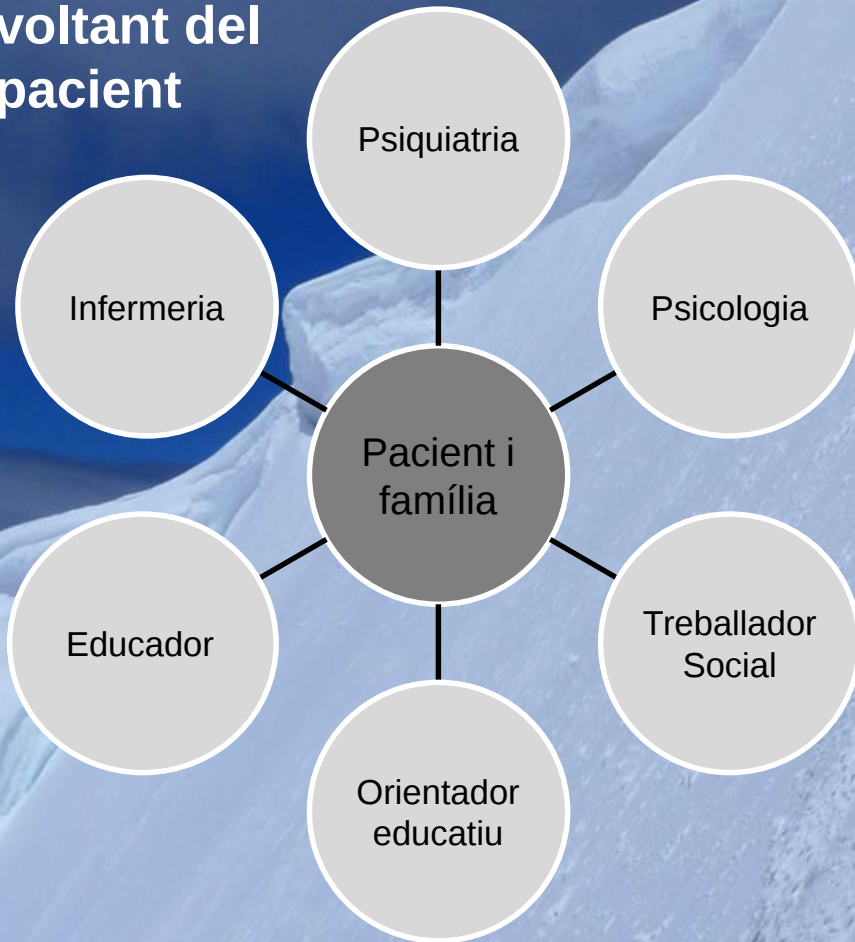
AMBIT

Trabajo preocupante y trabajar con preocupación

Equip al voltant del Professional: Un canvi d'èmfasi

Equip al
voltant del
pacient

Equip al voltant
del professional

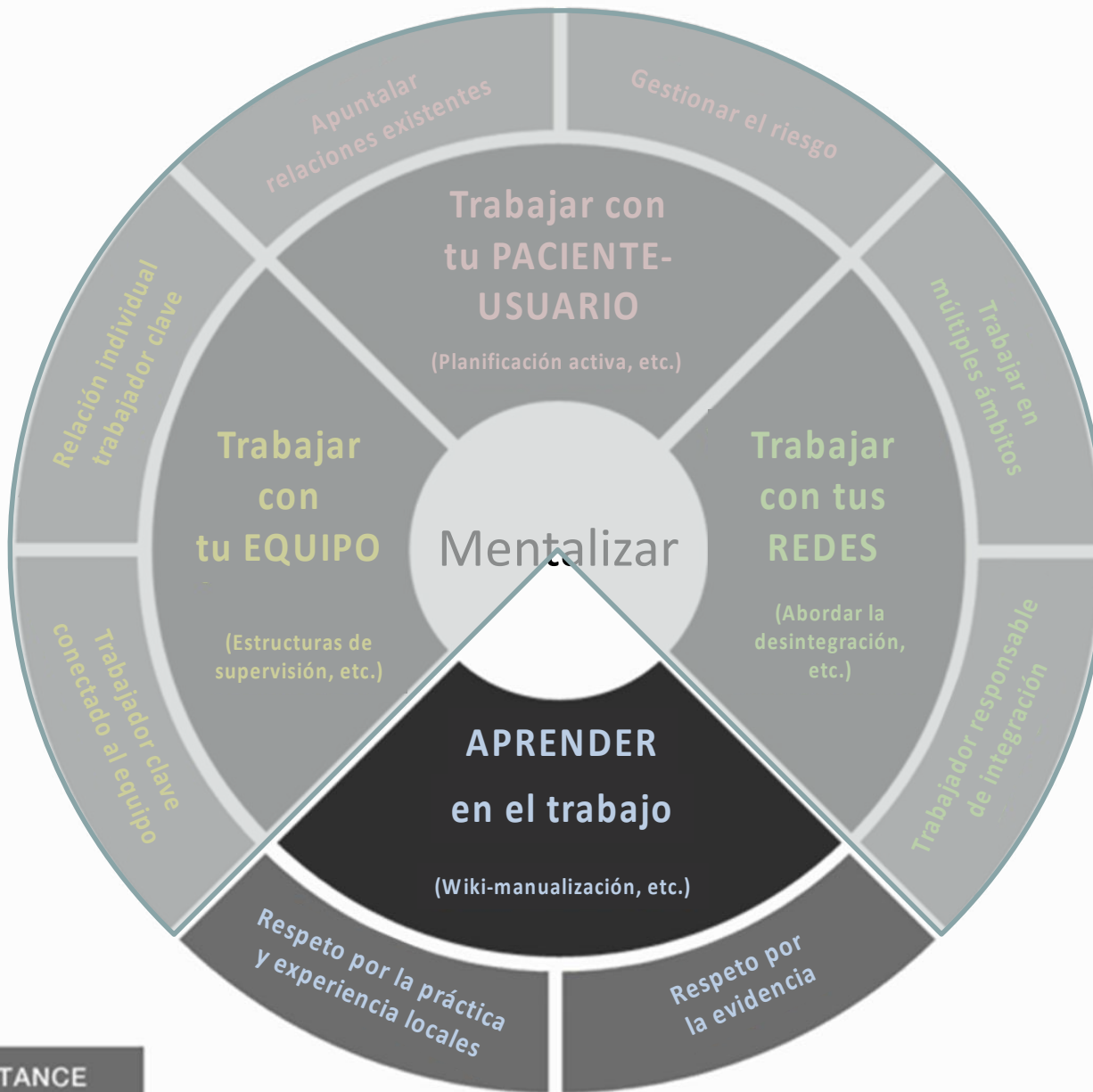

La mentalització com la nostra postura terapèutica bàsica, i la nostra responsabilitat compartida: mantenir la mentalització dels nostres col·legues

Mentalizar el moment

Primer cal mentalitzar al professional

STANCE
& BASIC
PRACTICE

© Bevington & Fuggle

AMBIT

Aprenentatge implícit → aprenentatge d'equip explícit

- S'ha de donar a l'aprenentatge un lloc explícit en la rutina de treball de cada equip, amb un enfocament que permeti que els equips entenguin millor::
 - ¿com fem les coses?
 - ¿per què les fem d'aquesta manera?
 - ¿com podem fer-les encara millor?
 - Risc del síndrome TINA si no implementem aquest sistema
- **Manualitzar** és un vehicle per recolzar l'aprenentatge de l'equip.
- Gradualment, la versió local del manual d'un equip acaba representant el pensament col·lectiu de l'equip.

**MOLTES
GRÀCIES!**

mdangerfield@fvb.cat